

YÖNETMELİK

FIRAT ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ EĞİTİM-ÖĞRETİM
VE SINAV YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanacak öğrenci kayıt, eğitim-öğretim ve sınavlara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanacak öğrenci kabulüne, kayıt işlemlerine, eğitim-öğretime ve sınavlara ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 14 üncü ve 44 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Baraj: İlgili ders kurulu teorik ve pratik, mazeret (telafi), yılsonu ve bütünleme sınavlarında; her anabilim dalı/bilim dalı soru grubu veya birleştirilmiş dersler soru grubunda en az yapılması gereken doğru soru veya puan oranı, (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

b) Baş koordinatör: Sorumlu olduğu eğitim-öğretim döneminde hazırlanan ders programlarını (ders kurulları, klinik pratik uygulama, klinik, poliklinik eğitim-öğretim programlarını ve benzeri) ve sınavlarını denetleyen, dönem koordinatörleri arasındaki koordinasyonu sağlayan I ila VI'ncı dönemlerde yapılan tüm sınavlardan, doğrudan eğitimden sorumlu dekan yardımcısına karşı sorumlu olan fakülte öğretim üyesini,

c) Baş koordinatör yardımcısı: Sorumlu olduğu eğitim-öğretim döneminde baş koordinatöre karşı sorumlu ve çalışmalarında baş koordinatöre yardımcı olan Fakülte öğretim üyesini,

ç) Birleştirilmiş dersler: I, II ve III'üncü dönemlerde yapılacak olan sınavlarda dönem koordinatörü tarafından, farklı anabilim/bilim dallarına ait derslerin bazılarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan dersleri,

d) Dekan: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanını,

e) Dekanlık: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığını,

f) Ders kurulu: Tıp Fakültesi anabilim dalları tarafından dönem I, II ve III'üncü dönemlerde birden çok anabilim/bilim dalı tarafından entegre konu başlıklarına göre oluşturulmuş ve bütünleştirilmiş bir düzen içerisinde teorik eğitim ve pratik uygulamalar bütününe oluşturduğu dersler grubunu,

g) Ders kurulu başkanı: Sorumlu olduğu eğitim-öğretim döneminde, her ders kurulu için o kurulda görevli Fakülte öğretim üyeleri arasından atanan ve dönem koordinatörü ile dönem koordinatör yardımcılara karşı sorumlu olan öğretim üyesini,

ğ) Ders kurulu başkan yardımcısı: Sorumlu olduğu eğitim-öğretim döneminde, her ders kurulu için o kurulda görevli olan Fakülte öğretim üyeleri arasından atanan ve ders kurulu başkanına karşı sorumlu olan Fakülte öğretim üyelerini,

h) Dönem: Tıp Fakültesinde her biri bir ders yılını kapsayan 6 (altı) sınıf karşılığı,

ı) Dönem koordinatörü: Sorumlu olduğu eğitim-öğretim döneminde eğitim süreçlerini (ders kurulları, klinik pratik uygulama, klinik, poliklinik eğitim öğretim programlarını ve benzeri) ve sınavlarını planlayan, düzenleyen, eksiksiz ve düzenli olarak yapılmasını sağlayan ve baş koordinatöre karşı sorumlu olan Fakülte öğretim üyesini,

i) Dönem koordinatör yardımcısı: Sorumlu olduğu eğitim-öğretim döneminde, dönem koordinatörüne karşı sorumlu ve çalışmalarında dönem koordinatörüne yardımcı olan Fakülte öğretim üyesini,

j) Fakülte: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesini,

k) Fakülte Kurulu: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Fakülte Kurulunu,

l) Fakülte Yönetim Kurulu: Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Yönetim Kurulunu,

m) Ham not: Bir sınavdan alınan ve herhangi bir baraj uygulaması yapılmamış notu, (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

n) İnternlik dönemi (VI'ncı sınıf): VI'ncı sınıftaki klinik, ameliyathane, poliklinik ve saha çalışmalarını kapsayan on iki aylık dönemi,

o) Klinik pratik uygulama: Yükseköğretim Kurulu ilkelerine uygun olarak saptanan bir süre ile IV, V ve VI'ncı dönemlerde bulunan, anabilim/bilim dallarınca ders, seminer ve uygulamalı (klinik, ameliyathane, poliklinik) olarak verilen çalışmaları,

ö) Klinik pratik uygulama sorumlusu: Eğitim verilen pratik uygulamalarda öğrencilerin pratik uygulama programlarından, pratik uygulama eğitiminin işleyişinden ve pratik uygulama sınavlarından sorumlu olan klinik pratik uygulamanın yapıldığı anabilim dalı başkanı veya onun görevlendirdiği anabilim dalında görevli, eğitim açısından dönem koordinatörlerine ve koordinatör yardımcılara karşı sorumlu Fakülte öğretim üyesini,

p) Koordinatörler Kurulu: Koordinatörler Kurulu: Tıp Fakültesinde eğitim ve öğretimin düzenli bir şekilde yürütülmesi, planlanması ve koordinasyonu için Dekan başkanlığında, mezuniyet öncesi eğitimden sorumlu dekan yardımcısı, baş koordinatör, baş koordinatör yardımcısı, dönem koordinatörleri, dönem koordinatör yardımcısı ve tıp eğitimi anabilim dalı başkanından oluşan ve Fakültenin eğitim komisyonu görevlerini yürüten kurulu, (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

r) Tıp Eğitimi Öz Değerlendirme Kurulu (TEÖK) (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete): Tıp fakültesinde eğitim ve öğretimin düzenli bir şekilde yürütülmesi, planlanması ve koordinasyonu için Dekan Başkanlığında mezuniyet öncesi eğitimden sorumlu dekan yardımcısı, baş koordinatör, baş koordinatör yardımcısı, dönem koordinatörleri, dönem koordinatör

yardımcıları, Ölçme-Değerlendirme ve Eğitimcilerin Eğitimi Komisyonu Başkanı, Mesleki Beceri Eğitim (MBE) Komisyonu Başkanı, Bilimsel Araştırma Eğitimi Komisyonu Başkanı, İletişim Becerileri Komisyonu Başkanı, Tıp Eğitimi Öz Değerlendirme Kurulu Koordinatörü, Multidisiplin Laboratuvarı Koordinatörü, Probleme Dayalı Öğrenim (PDÖ) Komisyonu Başkanı, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı, Sürekli Tıp Eğitimi Koordinatörü ve Fakülte öğrenci temsilcisinden oluşan ve Fakültenin eğitim standartlarını belirleyen kurulu (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete), (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

s) Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu: Mezuniyet öncesi eğitimde objektif ölçme ve değerlendirme yöntemlerini belirleyen, geliştiren, aynı zamanda öğretim üyelerine verilecek eğitici eğitimi kurslarını düzenleyen komisyonu,

ş) Rektör: Fırat Üniversitesi Rektörünü,

t) Senato: Fırat Üniversitesi Senatosunu,

u) Üniversite: Fırat Üniversitesini, ifade eder.

ü) Koordinatörler: Dekan önerisi ile Fakülte Yönetim Kurulu tarafından atanan koordinatörleri, (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

İKİNCİ BÖLÜM

Eğitim-Öğretime İlişkin Esaslar

Öğretim şekli

MADDE 5 – (1) Fakültede her biri bir ders yılını kapsayan, yıl geçme esasına dayanan ve altı dönemden oluşan bir eğitim ve öğretim programı uygulanır.

Eğitime başlama

MADDE 6 – (1) Fakülte akademik takvimi, ilgili eğitim-öğretim dönemi başlamadan önce Fakülte Kurulu tarafından belirlenerek ve Senato tarafından onaylandıktan sonra ilan edilir. (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete)

Eğitim sistemi

MADDE 7 – (1) Fakültede eğitim-öğretim; I'inci dönemden başlamak üzere, ders konuları ve saatleri arasında koordinasyon esasına göre düzenlenmiş olan entegre sistemle yürütülür. Ders programları I, II ve III'üncü dönemlerde ders kurulları; IV, V ve VI'ncı dönemlerde ise klinik pratik uygulamalar şeklinde uygulanır. I, II ve III'üncü dönemlerde, ön şartsız dersler hariç, bir yıl bütündür ve tek ders olarak kabul edilir. IV, V ve VI'ncı dönemlerde ise her klinik pratik uygulama bir derstir. Tüm dönemlerde öğrencinin, bir üst döneme devam edebilmesi için bulunduğu dönemin tüm ders (ortak zorunlu dersler dışında) ve klinik pratik uygulamalarından başarılı olması zorunludur.

Eğitim koordinasyonu

MADDE 8 – (1) Eğitim-öğretimin Ulusal Çekirdek Eğitim Programı doğrultusunda yürütülmesi Tıp Eğitimi Öz Değerlendirme Kurulu (TEÖK) (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete) tarafından sağlanır.

(2) Eğitim-öğretimin koordinasyon içinde yürütülmesi Koordinatörler Kurulu tarafından sağlanır.

(3) Dönem koordinatörleri ve yardımcıları ile ders kurulu başkan ve yardımcıları, eğitim-öğretimin koordinasyonunun sağlanmasında baş koordinatöre karşı sorumludurlar.

Öğrenci kabul-kayıt şartları

MADDE 9 – (1) Fakülteye, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen esaslara göre öğrenci kabul edilir. Kayıt için istenen belgelerin aslı veya Üniversite tarafından onaylı örneği kabul edilir. Askerlik durumuna ilişkin olarak adayın beyanına dayanılarak işlem yapılır.

(2) Fakültede kayıt yenileme süresi Üniversite akademik takviminde belirlenen süreler içerisinde yapılır. Bu süre içerisinde kaydını yenilemeyen öğrencilerin haklı ve geçerli sebeplere dayanan mazeretlerinin kabulüne ve kayıtlarının yenilenip yenilenmemesine Fakülte Yönetim Kurulunca karar verilir.

(3) Herhangi bir nedenle kayıt yenilemeyen ve 2547 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinde yer alan öğrenim süreleri doğrultusunda 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesi hükümlerine göre katkı payı/öğrenim ücreti ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmeyen öğrenci, o dönemdeki derslere devam edemez, sınavlara giremez ve diğer öğrencilik haklarından yararlanamaz.

Öğrenci statüsü

MADDE 10 – (1) Fakülteye yalnız tam zamanlı öğrenci kabul edilir. Fakülteye dinleyici öğrenci kabul edilmez.

Eğitim süresi

MADDE 11 – (1) Fakültenin normal eğitim süresi altı yıl olup azami öğrenim süresi dokuz yıldır. Ancak öğrencinin Fakülte Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen haklı ve geçerli mazereti bulunması halinde bu süreler aşılabılır. Yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası alan öğrencilerin bu süreleri mazeretli devamsız olarak kabul edilir ancak, bu süreler azami öğrenim süresinin hesabında dikkate alınır.

(2) Eğitimini azami sürede tamamlamayan veya tamamlamamayan öğrenciler hakkında, 2547 sayılı Kanunun 44 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

(3) Ulusal ve uluslararası öğrenci değişim programlarına katılan öğrencilerin eğitim sürelerine ilişkin ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Öğretim dili

MADDE 12 – (1) Fakültede öğretim dili Türkçedir.

Eğitim-öğretime devam zorunluluğu

MADDE 13 – (1) Fakültede teorik ve pratik dersler (laboratuvar, klinik ve saha çalışmaları ve benzeri) ile klinik pratik uygulamalara devam zorunludur.

(2) Ders, ders kurulu veya klinik pratik uygulama sınavlarına girebilmek için teorik derslerin en az %70'ine; pratik dersler ile klinik pratik uygulamaların ise en az %80'ine devam etmek gerekir. Ders kurulundaki teorik derslerin %30, pratik dersler ile klinik pratik uygulamaların %20 devamsızlık sınırını geçen öğrenci o ders kurulu, pratik ders veya klinik pratik uygulama sınavına giremez. Ayrıca bir ders kurulundaki herhangi bir anabilim/bilim dalı uygulamasının %20'sinden fazlasına katılamayan öğrenci ders kurulundaki o anabilim/bilim dalının teorik sınavına, bir yıl içinde toplam teorik ders saatlerinin %30'dan fazlasına girmeyen öğrenci ise yılsonu

sınavına giremez ve devamsızlıktan sınıfta kalır. Öğrenci, o dönemi veya klinik pratik uygulamayı tekrarlamak zorundadır. Devamsızlık saatleri hesaplanırken ortaya çıkabilecek ondalık sayılar (sayı değerine bakılmaksızın) bir üst tam sayıya yuvarlatılır.

(3) Devam durumları yapılacak yoklamalarla belirlenir. Devamsızlıklar her ders kurulu ve tüm yıl için değerlendirilir.

(4) Öğrencinin herhangi bir nedenle Fakülte Yönetim Kurulunca kabul edilen devamsızlık süresi, 2547 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinde belirtilen azami öğrenim süresinin hesabında dikkate alınır.

(5) Fakülte I, II ve III'üncü dönem öğrencilerinden eğitim-öğretimine devam edip yıl sonu sınavı veya bütünleme sınavları sonucu dönem tekrarına kalanların tekrar edecekleri o dönem için pratik ve teorik derslere devam zorunluluğu aranmaz. Ancak ders kurulu sınavına devamsızlık nedeniyle giremeyen öğrenci dönem tekrarına kaldığında o kurul/kurullara devam etmek zorundadır. Öğrenci o dönem için mevcut sınav takvimine uymak zorundadır. (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete)

Mazeretler

MADDE 14 – (1) Mazeretler; öğrencinin sağlık sorunu, tutukluluğu, birinci derece akrabasının vefatı, doğal afet ve Fakülte Yönetim Kurulunca kabul edilen diğer haklı ve geçerli nedenlerdir.

(2) Öğrencilerin, belgelendirmeleri şartıyla mazeretlerinin kabulüne veya reddine Fakülte Yönetim Kurulunca veya Üniversite Yönetim Kurulunca karar verilir.

(3) Öğrencinin sağlık sorununa bağlı olarak sınavları ile ilgili mazeretli sayılabilmesi için hastalığını sağlık kuruluşlarından alacağı sağlık raporu ile belgelendirmesi ve bu raporun Fakülte Yönetim Kurulunca kabul edilmesi gerekir. Fakülte Yönetim Kurulunca raporu kabul edilen öğrenci, raporlu bulunduğu süre içinde devamsız sayılır; derslere girse bile bu durum devamlılıktan sayılmaz ve sınavlara giremez. Dersin devam koşulunu sağlayan öğrencinin raporlu bulunduğu sürede giremediği sınavlar varsa kendisine mazeret sınavı hakkı verilir. Ancak toplam devamsızlık süresi kurul veya klinik pratik uygulama teorik derslerinin %30'unu, pratik derslerin %20'sini geçerse öğrenci devamsız sayılır ve sınavlara giremez. Klinik pratik uygulamalarda ise klinik pratik uygulamanın tekrarı gerekir.

(4) Milli takım karşılaşmalarında milli takımlarda, yıllık üniversitelerarası spor karşılaşmalarında ve Üniversite takımlarında yer alan öğrencilerin bu takımlarda bulunmak zorunda olmaları nedeniyle kendilerine Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile izin verilir. Öğrencilerin mazeretli izinli sayıldıkları süre içinde ara sınavına giremedikleri ders veya dersler varsa bu derslerden mazeret sınavına alınırlar. Ancak toplam devamsızlık süresi kurul veya klinik pratik uygulama teorik derslerinin %30'unu, pratik derslerin %20'sini geçerse öğrenci devamsız sayılır ve sınavlara giremez. Öğrenci IV, V ve VI'ncı dönemlerde ise devam etmediği süreyi anabilim dalının göstereceği zamanlarda tamamlamak zorundadır. Öğrenci bu süreyi tamamlamadığı takdirde klinik pratik uygulamayı tekrarlar.

(5) Mazeretlere ilişkin başvuruların, belgeleriyle birlikte mazeret tarihi başlangıcından itibaren en geç üç iş günü içerisinde Dekanlığa yapılması gerekir. Daha sonra yapılan başvurular, geç sunulan raporlar ve Fakülte Yönetim Kurulunca kabul edilmeyen raporlar işleme konulmaz. (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete)

(6) Fakülte Yönetim Kurulu öğrencinin her türlü mazeretini, gerekçe göstererek kabul veya reddedebilir.

İzinler

MADDE 15 – (1) İzinler, öğrencilerin Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile geçici bir süre için kayıtlı oldukları döneme ait eğitimlerine ara vermeleridir. İlgili mevzuat hükümleriyle belirlenen süreler dışında, öğrencilere bir defaya mahsus olmak üzere en fazla bir yıla kadar izin verilebilir. İzin için başvurunun, öngörülmeyen ve zorunlu haller dışında, akademik yıl başlamadan önce yapılması gerekir. İzinli öğrencilerin tüm hakları saklı tutulur.

(2) Üniversite Yönetim Kurulu ve Senato tarafından kabul edilebilecek diğer haller dışında öğrencinin her türlü izin isteğinin kabulüne veya reddine Fakülte Yönetim Kurulunca karar verilir.

Başka üniversitelerden yatay geçiş

MADDE 16 – (1) Başka bir üniversitenin tıp fakültesinden yatay geçişler, Fakültede kontenjan bulunması halinde, ilgili mevzuat hükümlerine göre Fakülte Yönetim Kurulu tarafından yapılır. (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sınav ve Değerlendirme Esasları

Sınavlarla ilgili esaslar

MADDE 17 – (1) Fakülte öğrencilerine yönelik olarak eğitim-öğretim amaç ve hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığının belirlenmesi için sınav, ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılır.

(2) I, II ve III'üncü dönemlerde ders kurulu sınavları ve yılsonu ve bütünleme sınavları pratik ve/veya yazılı olarak yapılabilir. Mazeret sınavları ve her tür pratik sınavlar ise sözlü, yazılı veya hem sözlü hem de yazılı olarak yapılabilir.

(3) Öğretim üyesi ve görevlileri daha önceden haber vererek veya vermeden pratikler sırasında bazı öğrencileri veya tüm sınıfı pratik sınavına alabilir. Öğrencinin bu pratik sınavdan almış olduğu not, o öğrencinin ilgili kurul veya klinik pratik uygulama için pratik notu olarak kabul edilir.

(4) Yılsonu sınavları bir veya birden fazla gün ve oturumda yapılabilir.

(5) Teorik yazılı sınavlar; açık uçlu sorulu (klasik sınav), klasik teorik veya çoktan seçmeli test ve benzeri şekillerde yapılabilir. Pratik sınavlar ise sözlü, yapılandırılmış sözlü, teorik yazılı veya hem sözlü hem de teorik yazılı olarak yapılabilir.

(6) Fakültenin tüm dönemlerinde her türlü not değerlendirmesi; 100 tam puan üzerinden yapılır.

(7) I, II ve III'üncü dönemlerde yapılan kurul sınavlarında alınan ondalık puanlar tam sayıya yuvarlatılmaz. Kurul notu ondalık sayıyı da içerecek şekilde kabul edilir. Yılsonunda tüm kurullardan alınan puanlar (ondalık yüzdeleri ile birlikte) toplanarak kurul sayısına bölünür ve yılsonu kurul ortalaması bulunur. Yılsonu kurul ortalaması tam sayıya yuvarlatılmaz, aynen kabul edilir. Kurul sınavları dışındaki tüm sınavlarda ve IV ve V'inci dönemlerin sınavlarında, sınav notu hesaplanırken ortaya çıkabilecek ondalık puanlar tam sayıya yuvarlatılarak hesaplanır. Ondalık sayı 0.50'den büyük veya eşit ise bir üst tam sayıya, 0.50'den küçük ise bir alt tam sayıya yuvarlatılır.

Ders kurulu sonu sınavları

MADDE 18 – (1) Her ders kurulundan sonra pratik ve/veya teorik sınavlardan oluşan bir ders kurulu sonu sınavı yapılır. Bu sınavda ders kurulunu oluşturan anabilim/bilim dalından teorik ve pratik ders ağırlıklarına göre dönem koordinatörlüğü tarafından belirlenen sayıda soru sorulur.

(2) Her ders kurulunun içindeki dersler ya da birleştirilmiş derslerin teorik ve pratik değerlendirmesinde %40 barajı uygulanır. Gerekli durumlarda baraj oranı en az %25 en fazla %50 olacak şekilde Fakülte Yönetim Kurulu tarafından değiştirilebilir. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

(3) Ders kurulu notu, ders kurulunu oluşturan anabilim/bilim dallarından alınan toplam ham puandan, her ders ya da birleştirilmiş dersler için %40'ın altında olan puanlar çıkarılarak hesaplanır. Öğrencinin sınava girmiş olması koşuluyla ders kurulu sınavı notu sıfır (0)'dan düşük olamaz. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

(4) Ders kurulunda bir anabilim/bilim dalının pratik sınavına giremeyen öğrenci o anabilim/bilim dalının teorik sorularını cevaplayamaz. Ders kurulundaki o anabilim/bilim dalı notu, sıfır (0) puan alınmış olarak kabul edilir ve o anabilim/bilim dalı teorik notunun %40'ı oranında ders kurulu toplam notundan düşülür. Ayrıca sadece pratik sınavı olan anabilim/bilim dalının pratik sınavına girmeyenlerden toplam ders kurulu puanından o anabilim/bilim dalı puanının %40'ı oranında puan düşülür. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

(5) Devam koşullarını yerine getirdiği halde bir ders kurulunun teorik sınavına mazeretsiz girmeyen öğrenci o sınavdan sıfır (0) puan alır.

(6) Her ders kurulu sonunda mazereti, ilgili anabilim/bilim dalınca kabul edilen öğrenciye, programı anabilim/bilim dalı tarafından belirlenen pratik eğitim telafisi açılabilir. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

(7) Ders kurulu teorik sınavı ile pratik sınavı aynı oturumda yapılabilir. Bu sınavların süresi anabilim dalları tarafından belirlenir ve bu anabilim dallarından öğretim elemanları sınav görevlisi olarak sınav salonunda hazır bulunur.

Mazeret sınavı

MADDE 19 – (1) Ders kurullarına ve klinik pratik uygulamalara devam etmiş olup Fakülte Yönetim Kurulunca kabul edilen haklı ve geçerli mazeretleri nedeniyle sınava girmeyen öğrenciler için mazeret sınavı açılır ve ilgili öğrenciler bu sınava girer.

(2) Yılsonu ve bütünleme sınavlarına mazeret sınavı açılmaz.

(3) Ders kurullarının mazeret sınavları yılsonu sınavından önce yapılır ve bu sınavların değerlendirilmesinde 18 inci madde hükümleri uygulanır.

Yılsonu sınavı ve başarı notu

MADDE 20 – (1) Öğrencinin yılsonu sınavına girebilmesi için devam ile ilgili bütün koşulları yerine getirmesi zorunludur.

(2) Devam koşulunu yerine getiren öğrenciler son ders kurulu sınavının bitiminden sonra tüm ders kurullarını kapsayacak yılsonu sınavına alınırlar. Bu sınavın yapılmasında ve yılsonu sınav notunun hesaplanmasında 18 inci madde hükümleri uygulanır.

(3) I, II ve III'üncü dönemlerde yılsonu ve bütünleme sınavları soru dağılımı; teorik, pratik (tıbbi beceri) ve PDÖ ders saati ağırlıklarına göre dönem koordinatörlüğü tarafından hesaplanır. Bu sınavlardan alınan notların toplanmasıyla yılsonu başarı notu elde edilir.

(4) Her dönemde ders kurulları not ortalaması 80 ve üzeri olan öğrenciler; devam koşulunu yerine getirmek, tüm ders kurullarını almak, sınavlarına (pratik ve teorik olmak üzere) girmek ve her bir ders kurulu sonu notu en az 50 olmak koşuluyla yılsonu sınavına girmeden başarılı olarak kabul edilir. İlgili eğitim-öğretim dönemindeki ders kurulları notları toplanarak ortalamaları alınır ve bu not başarı notu olarak öğrencilerin dosyalarına işlenir. Ancak bu durumda olup da yılsonu sınavına girmek isteyenler yazılı başvurumaları halinde sınava alınırlar. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

(5) Her dönemde ders kurulları not ortalaması 80 ve üzeri olan öğrenciler başarı notlarını yükseltmek amacıyla yılsonu ve bütünleme sınavına girebilirler. Bu öğrencilerin başarı notları girdikleri yılsonu veya bütünleme sınavından aldıkları not esas alınarak yeniden hesaplanır.

(6) Yılsonu sınavına giren, dördüncü fıkra hükmünden faydalanamayan öğrenciler için başarı notu 60 puan ve üzeridir. Başarı notunun hesaplanması için yılsonu sınavlarında en az 50 puan almak gerekir. Yıl içi ders kurulları not ortalamasının %60'ı ile yılsonu sınav notunun %40'ının toplamı yılsonu başarı notunu oluşturur.

Bütünleme sınavı ve başarı notu

MADDE 21 – (1) Yılsonu başarı notu 60 puanın altında olan öğrenciler yıl sonu bütünleme sınavına girerler. Bütünleme sınavı başarı notunun hesaplanması, 18 inci ve 20 nci madde hükümlerine göre yapılır.

(2) Yıl sonu başarı notu 60 puanın altında olan dönem I, II, III öğrencileri o yılı, dönem IV, V, VI öğrencileri ise başarısız oldukları klinik pratik uygulamayı tekrar ederler. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

Sınav sonuçlarının ilanı ve itirazlar

MADDE 22- (1) Sınav sonuçları, ilan edilmek üzere ilk üç dönem için dönem koordinatörü; IV ve V'inci dönemler için ise anabilim dalı başkanı tarafından itiraz süresi bittikten sonra en geç üç iş günü içerisinde Dekanlığa teslim edilir. Sınavla ilgili ihtilaf söz konusu ise bu süreler aynı oranda uzatılır.

(2) Sınav sonuçları Dekanlık onayına geldiği tarihten itibaren en geç beş iş günü içerisinde ilan edilir. Sınavla ilgili ihtilaf söz konusu ise bu süreler aynı oranda uzatılır.

(3) Öğrenciler sınav sonuçlarının ilanını izleyen en geç üç iş günü içerisinde, sınav evraklarının maddi hata yönünden incelenmesini dekanlığa yapacakları yazılı başvuru ile isteyebilir maddi hata yönünden dönem I, II ve III için ilgili koordinatörlük, Dönem IV ve V sınavları için ilgili anabilim dalı tarafından değerlendirilir. Değerlendirme sonuçlarına göre maddi hataya ilişkin düzeltmeler Fakülte Yönetim Kurulu tarafından onaylanır.

(4) Sınav kâğıtlarında ve öğretim elemanlarının not takdirinde maddi hata dışında değişiklik yapılamaz. Maddi hataya ilişkin düzeltmeler Fakülte Yönetim Kurulu tarafından yapılır.

(5) Sınav sonuçlarına yapılan itirazların itiraz süresi bittiği tarihten itibaren iki iş günü içerisinde ilgili dönem koordinatörü veya klinik pratik uygulama sorumlusu tarafından sonuçlandırılması gerekir.

(6) Bu Yönetmelikte belirtilen itiraz süreleri dışında yapılan itirazlar değerlendirmeye alınmaz.

(Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete)

Ortak zorunlu dersler

MADDE 23 – (1) Fakültede, Üniversite yetkili birimlerince belirlenen süre içinde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili ve yabancı dil dersleri ortak zorunlu ders olarak verilir.

(2) Ortak zorunlu dersler ve bu derslerin sınavları Üniversite tarafından belirlenen şekilde ve zamanda yapılır. Bu derslere ilişkin başarı notu 60 puan ve üzeridir. Ancak öğrenciler III'üncü dönemin sonuna kadar ortak zorunlu derslerden açılan sınavlara girerek

başarılı olamadıkları takdirde IV'üncü döneme geçemezler. Zorunlu olmayan seçmeli dersler kredisiz olarak isteyen öğrenciler tarafından alınabilir.

Kredi

MADDE 24 – (1) Ders ve her türlü uygulamanın öğretim bakımından değerlendirilmesi, kredi üzerinden yapılır. Kredi, Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesine göre öğrencinin kazanacağı bilgi, beceri ve yetkinliklere o dersin katkısını ifade eden kazanımları ile belirlenmiş teorik ve uygulamalı ders saatleri ve öğrenciler için öngörülen diğer faaliyetleri kapsayan çalışma saatleri de göz önünde bulundurularak belirlenir. Her bir eğitim-öğretim yılı için asgari kredi 60'tır. Diploma için gerekli olan asgari ders kredisiz toplamı 360 kredidir.

Not değerlendirme

MADDE 25 – (1) Öğrenciye verilecek ders notlarına ilişkin tablo ve açıklamalar aşağıda belirtilmiştir:

a)

<u>Harfler</u>	<u>Notlar</u>	<u>Derecesi</u>
A	85-100	Pekiyi
B	70-84	İyi
C	60-69	Orta
F	0-59	Geçmez
E		Eksik
T		Geçmez
Z		Devamsız (Değişik: 20 Şubat 2020 tarih ve 31045 sayılı Resmi Gazete)

b) F (Geçmez) notu: Yılsonu genel sınavına girme hakkı almış olduğu halde, herhangi bir nedenle sınava girmeyen, yılsonu genel sınavında 60'tan az not alan veya başarı notu 60'ın altında kalan bütünleme sınavına girecek öğrenciye verilir.

c) E (Eksik) notu: Ödev veya çalışması eksik demektir. Öğrenimin ağırlığı ders dışı çalışma veya uygulamaya dayalı olan dersler için verilir. Öğrenci bütünleme sınavından bir hafta öncesine kadar eksikliğini tamamlamak zorundadır. Eksikliğini tamamlamayan öğrenciye (T) notu verilir. Verilen sürede eksikliğini tamamlayan öğrenciler bütünleme sınavına alınırlar.

ç) T (Geçmez) notu: Girdiği bütünleme sınavında başarı sağlamayan ve dersi tekrar etmesi gereken öğrenciye verilir.

d) Z (Devamsız) notu: Devamsızlık nedeni ile yılsonu genel sınavına giremeyecek ve dersi tekrar edecek öğrenciye verilir.

(2) Bütünleme sınavına girmeyen öğrenciler, mazeretlerine bakılmaksızın başarısız sayılırlar.

Ağırlıklı ortalama ve mezuniyet derecesi

MADDE 26 – (1) Mezuniyet başarı derecesi, mezun olan öğrencinin okuduğu bütün derslerin sınav başarı notlarının ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanır. Ağırlıklı ortalama, bütün dersler veya ayrı ders niteliğindeki uygulamaların her birinden elde edilen ders başarı notu ile kredi saati sayısının çarpılmasından elde edilecek sayılar toplamının, kredi saatleri sayıları toplamına bölünmesi sonucunda ortaya çıkacak değerdir. Öğrencinin mezuniyet derecesi, öğretiminin tümü için hesaplanan ağırlıklı ortalama ile belirlenir. Mezunlar arası derecelendirmede puan eşitliği halinde doğrudan sınıf geçenlere öncelik tanınır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV, V ve VI'nci Dönemlere ve Diplomalara İlişkin Esaslar

IV ve V'inci dönemler

MADDE 27 – (1) IV ve V'inci dönemlerde her bir klinik pratik uygulama, bir ders olarak kabul edilir. Her bir klinik pratik uygulamada; klinik pratik uygulama süresinin işgünü olarak %20'sinden fazlasına devamsızlık yapan öğrenci klinik pratik uygulama sonu sınavına alınmaz ve klinik pratik uygulamayı tekrarlar. IV ve V'inci dönem öğrencileri, bu dönemler dahilindeki eğitimlerinin bir bölümünü Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile öğrenci değişim programları kapsamında yurt içi ve yurt dışı tıp fakülteleri ve eğitim kuruluşlarında yapabilirler. Fakülte dışındaki eğitim süresi toplam eğitim süresinin 1/3'ünü aşamaz.

(2) Klinik pratik uygulama döneminde öğrencilerin klinik pratik uygulama değerlendirmesi, klinik pratik uygulama sorumlusu tarafından öğrencilerin, klinik pratik uygulamaya devamı, hastalara ilgisi, ders, toplantı ve seminerlere katkısı, hasta ve yakınları ile ilişkisi göz önüne alınarak yapılır.

(3) Klinik pratik uygulama sonu sınavına girebileceği değerlendirilen öğrenciye klinik pratik uygulama sonunda yazılı ve/veya sözlü sınav yapılır. Bu sınava girmeyen öğrenci sıfır (0) puan alır. Klinik pratik uygulama sonu sınavları 100 puan üzerinden değerlendirilir. Başarı notu 60 puan ve üzeridir. Klinik pratik uygulamasını bir defa alan ve sınava girme hakkını elde eden öğrenci başarısız olduğu takdirde bu klinik pratik uygulamalarla ilgili tekrar sınav hakkını herhangi bir klinik pratik uygulama sonu sınavında; en geç bir hafta önce Dekanlığa başvurmak koşuluyla kullanabilir.

(4) Klinik pratik uygulama sınavında başarılı olamayan ve ara bütünleme sınavına girmeyen öğrenci, eğitim programındaki diğer klinik pratik uygulamalarına devam eder ve yıl sonu bütünleme sınav tarihlerinde başarısız olduğu klinik pratik uygulama/u uygulamaların bütünleme sınavına/sınavlarına girer. Yıl sonu bütünleme sınavı, son klinik pratik uygulama sınavından en az yedi gün sonra yapılabilir.

(5) Bütünleme sınavında başarısız olan öğrenci tüm klinik pratik uygulamalarını aldıktan sonra başarısız olduğu klinik pratik uygulamayı tekrar eder. Tekrarda da başarısız olan öğrenci azami eğitim süresi içinde bu klinik pratik uygulamayla ilgili her sınava girebilir.

(6) IV'üncü ve V'inci dönemlerde bir üst döneme geçmek için tek klinik pratik uygulaması kalan ve bu klinik pratik uygulamanın tekrarında da başarısız olan öğrenciye Dekanlığa yazılı talebini takip eden 15 gün içerisinde bir sınav hakkı verilebilir. Bu sınava girmeyen veya bu sınavda da başarısız olan öğrenci, ilgili klinik pratik uygulamaya ait klinik pratik uygulama sonu sınavlarına girer. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

(7) Klinik pratik uygulamaya devam eden, ancak sınava katılamayan öğrenciye mazeret sınav hakkı verilmez, bütünleme sınavına girebilir. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

(8) Bulunduğu sınıfa ait tüm klinik pratik uygulamalarını başarı ile tamamlamış olan öğrenci, bir üst döneme açılacak ilk klinik pratik uygulamadan başlayabilir.

VI'ncı döneme ilişkin esaslar

MADDE 28 – (1) VI'ncı dönem (internlik dönemi) eğitim programının amacı, öğrencinin daha önceki yıllarda edindiği teorik ve pratik bilgilerin klinik uygulamalarını yaptırmak, hekimlik mesleğinin uygulanmasında deneyim ve beceri kazandırmak, hekim adayını bu mesleği yalnız başına en iyi uygulayabilecek düzeye getirmektir.

(2) İternlik dönemi on iki ay sürelidir ve belirlenen dilimler şeklinde devam eder. Bir dilimden yeterlik belgesi alamayan öğrenci o dilimin tümünü yıllık programın sonunda tekrarlar.

(3) Öğrenciler, eğitim gördükleri tüm kurum ve kuruluşların koşullarına uymak, her türlü sağlık hizmetlerini yapmak, ameliyat, laboratuvar çalışması, vaka takdimi, konferans, seminer ve benzeri tüm klinik aktivitelere katılmak ve bunları denetim altında bizzat yapmak zorundadır. Öğrenciler uygulanan program içinde her dilimde haftada en az bir nöbet tutarlar. Nöbet sırasında klinik nöbetçi hekimine karşı doğrudan sorumludurlar. Öğrencinin bu aktiviteleri eksiksiz yerine getirebilmesi için kendisine olanaklar dâhilinde gerekli koşullar sağlanır.

(4) İternliğin gerek görülen dilimleri, Fakülte Yönetim Kurulunun kararı ile yurt içinde/yurt dışında tıp fakülteleri veya eğitim kuruluşlarında yapılabilir. Fakülte dışındaki eğitim süresi internlik dönemi eğitiminin toplam süresinin 1/4'ünü (üç ayı) geçemez. İternlik dönemi eğitiminin, tanınan süreyi aşmamak koşuluyla, bir ya da birden fazla dilimini diğer bir tıp fakültesinde yapmak isteyen öğrencilerin isteği, eğitimin başlamasından iki ay önce dilekçe ile Dekanlığa başvurusu, Fakülte Yönetim Kurulunun kararı ve öğrencinin eğitim görmek istediği tıp fakültesinin veya eğitim kuruluşlarının kabulü ile gerçekleştirilir.

(5) Yurt içindeki diğer tıp fakülteleri ile yabancı tıp fakülteleri intern dönemi öğrencileri, fakültelerinin izni ve Fakülte Yönetim Kurulunun kararı ile eğitim dilimlerinden bir ya da birkaçını Fakültede yapabilirler. Fakültede internlik dönemi eğitimi görmek isteyen ilgili tıp fakültesi öğrencisinin, internlik eğitimi başlamadan bir ay önce fakültesinden alacağı resmi yazı ve dilekçesi ile Dekanlığa başvurusu gerekir.

(6) Ulusal ve uluslararası öğrenci değişim programlarındaki süreler ilgili mevzuat hükümlerine göre belirlenir.

(7) İternlik dönemi eğitim programı ilgili anabilim dalı kurulunun görüşleri alındıktan sonra dönem koordinatörlüğüne hazırlanır ve Fakülte Kurulunda görüşülüp onaylandıktan sonra Dekan başkanlığında dönem koordinatörü ve yardımcısı ile yürütülür. Bu eğitimin dilimlerindeki uygulamalardan anabilim/bilim dalları başkanları sorumludur. Bölüm başkanları uygulamayı sürekli denetler. Anabilim/bilim dalları başkanları klinik pratik uygulama sonu bilgisini ölçmek amacıyla klinik pratik uygulama sonunda sınav uygulayabilir.

(8) Her öğrenciye bu dönemde, internlikteki tüm çalışmalarının kaydedileceği bir uygulama karnesi verilir. Öğrencinin klinik ve pratik çalışmalarını gösteren bu karne, öğrencinin eğitiminden sorumlu olan öğretim elemanlarınca doldurulur, anabilim/bilim dalı başkanlarınca onaylanır. Uygulama karnesinde, internin tek tek bütün öğrenim hedeflerinde yeterlik kazanıp kazanmadığı ve genel sonuç olarak anabilim dalındaki eğitiminde başarılı olup olmadığı belirtilir. İtern programının sonunda bu karnelerle birlikte ilgili anabilim/bilim dalı sorumlularınca düzenlenen yeterlik belgesi anabilim dalı başkanı tarafından onaylandıktan sonra 5 (beş) işgünü içinde Dekanlığa teslim edilir.

(9) İternlik süresinin bir kısmını başka bir tıp fakültesi veya eğitim kuruluşlarında yapan öğrencinin uygulama karnesi eğitim aldığı kurum yetkilisi tarafından doldurulur ve eğitimden sorumlu dekan yardımcısı tarafından onaylanır.

(10) İtern öğrenci eğitim programı boyunca ilgili anabilim dalı başkanı veya görevlendireceği bir öğretim üyesi nezaretinde en az bir genel seminer anlatır ve bu açıdan Yeterli/Yetersiz olarak değerlendirilir. Yetersiz olduğu takdirde seminer tekrar edilir.

İternlik dönemi eğitimi

MADDE 29 – (1) İternlik döneminde eğitim;

- a) Acil Tıp diliminde iki ay,
 - b) Genel Cerrahi diliminde bir ay,
 - c) Kadın Hastalıkları ve Doğum diliminde iki ay,
 - ç) İç Hastalıkları diliminde bir ay,
 - d) Kardiyoloji diliminde iki hafta,
 - e) Göğüs Hastalıkları diliminde iki hafta,
 - f) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları diliminde iki ay,
 - g) Halk Sağlığı diliminde bir ay,
 - ğ) Aile Hekimliği diliminde bir ay,
 - h) Psikiyatri diliminde bir ay,
- olarak uygulanır.

(2) Aile hekimliği diliminde öğrenciler aile hekimliği birimlerinde eğitim görürler. Halk sağlığı diliminde ise toplum sağlığı merkezi, ana-çocuk sağlığı merkezi, verem savaş dispanseri ve benzeri temel sağlık hizmetleri sunan diğer kurumlarda eğitimlerini sürdürürler.

(3) İternlik döneminde program çalışmalarına devam zorunludur. Anabilim/bilim dalları başkanları devamı takiple yükümlü olup devamsızlık ya da benzeri nedenlerle yeterli olmayanlar yetersiz kabul edilir ve klinik pratik uygulama tekrarı internlik süresi sonunda yaptırılır.

(4) İternlik dönemi öğrencileri her çalıştıkları dilimde yapmış oldukları çalışmaları, uyguladıkları girişimleri ve izledikleri hastaların analizlerini kapsayan çalışma raporunu anabilim/bilim dalı başkanlığına son hafta içinde teslim ederler. Bu raporlar başarı belgesinin değerlendirilmesinde uygulama karnesi ile birlikte esas olarak alınır.

İternlik dönemi başarı değerlendirmesi

MADDE 30 – (1) Öğrencilerin anabilim/bilim dallarında başarılı sayılmaları için anabilim dalı kurullarınca tespit edilip Dekanlıkça onaylanmış tüm koşulları yerine getirmiş olmaları gerekir. Bu koşullara uyulup uyulmadığı anabilim dalı başkanlarınca kontrol edilir.

(2) On iki aylık dönem içinde, dilimlerdeki her bir süreyi zamanında tamamlamak, ilgili klinik ve polikliniklerde bilfiil çalışmış olmak, zorunlu hallerden eksik kalan çalışmaları tamamlamak, görev yaptığı birimdeki uygulamalara gözetim altında bizzat katılmış olmak ve her dilimin süresi sonunda anabilim/bilim dalı başkanının onayladığı dilimin başarı ile tamamlandığını bildiren yeterlik

belgesini almak şarttır. Başarısız olunan dilimlerin, bu dilimlerin normal süresinin yarısı kadar süreyle tekrar edilmesi gerekir. Bir dilimin %20'sine mazeretsiz devam etmeyenler o dilimi tam süreyle tekrarlar.

Diplomalar

MADDE 31 – (1) Tıp doktorluğu öğretim düzeyi programının internlik dönemi de dâhil tüm dönemleri başarı ile tamamlayan öğrenciye tıp doktoru diploması verilir. (Değişik: 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazete)

Belgelerin Saklanması

MADDE 31/A- (1) Her türlü sınav evrakı, Dönem I, II ve III için koordinatörlük birimi, dönem IV, V ve VI için ilgili anabilim dalı tarafından sınav giriş tarihinden itibaren iki yıl süre ile saklanır. (Değişik: 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazete)

BEŞİNCİ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Tebliğat

MADDE 32 – (1) Öğrenciye her türlü tebligat, öğrencinin resmî kayıtlarda yer alan posta adresine, kayıtlı olduğu bölüme ve/veya öğrenciye Üniversite tarafından sağlanan e-posta adresine gönderilerek yapılır.

(2) Öğrenci Üniversite tarafından sağlanan e-posta adresine gönderilen iletileri izlemekle yükümlüdür.

Hüküm bulunmayan hâller

MADDE 33 – (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hâllerde; 3/7/2013 tarihli ve 28696 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Fırat Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliği, ilgili diğer mevzuat hükümleri ile YÖK kararları uygulanır.

(2) Deprem, sel baskını, yangın, savaş, salgın hastalıklar gibi olağan dışı, eğitim-öğretim ve sınavların normal olarak sürdürülemediği hallerde Fakülte Yönetim Kurulu tarafından eğitim-öğretim süreçleri ve sınavlara ilişkin gerekli geçici değişiklikler ve düzenlemeler yapılabilir. (Değişik: 03 Haziran 2021 tarih ve 31500 sayılı Resmi Gazete)

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 34 – (1) 27/10/2013 tarihli ve 28804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 35 – (1) Bu Yönetmelik 2019-2020 eğitim-öğretim yılı başından geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 36 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Fırat Üniversitesi Rektörü yürütür.

Yayımlama Tarihi : 02 Aralık 2019 tarih ve 30966 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Değişiklik Tarihi : 33. Madde; 03 Haziran 2021 tarih ve 31500 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Değişiklik Tarihi : 18 Eylül 2022 tarih ve 31957 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Değişiklik Tarihi : 21 Ekim 2024 tarih ve 32699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. 6., 16. ve 22. Maddenin tüm bendleri değiştirildi. Diğer bazı maddelerde düzeltmeler yapıldı.